

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek vedoucího)

Práci předložil(a) student(ka): Martin Š. Romočuský
Název práce: Edvard Beneš a Wenzel Jaksch. Důvody nevydařené spolupráce.

Vedoucí práce (u externích vedoucích uveďte též adresu a funkci v rámci instituce): PhDr. Vít Smetana, Ph.D.,
vědecký pracovník Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i.

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Kolega Romočuský se ve své práci zabývá vztahy a kontakty dvou klíčových představitelů československého exilu v letech druhé světové války – Edvarda Beneše a Wenzela Jaksche. Snaží se zmapovat příčiny neúspěchu jejich jednání – s implicitní otázkou, zda mohla dopadnout jinak než krachem. M. Š. Romočuský velmi vyváženě konstatuje, že jakkoli tyto rozhovory provázely značné problémy už v počátečním stádiu války (Jaksch coby nejvýznamnější představitel sudetských Němců se jednoznačně nepřihlásil k Československé republice a uznával platnost Mnichovské dohody), tak rozhodující pro nemožnost nalézt společný modus vivendi byla narůstající represe v protektorátu, jež ve svých důsledcích vyvolávala narůstající odhodlání odbojových kruhů a latentně též českého obyvatelstva vyřešit po válce „sudetoněmeckou otázku“ definitivním vysídlením naprosté většiny sudetoněmeckého obyvatelstva. Přestože Benešovy plány z počátečního období války počítaly s odlišným postupem (s odstoupením části území s naprostou většinou Němců a s vnitřním přesídlením zbytku do sudetoněmeckých žup), narůstající volání domácího odboje i svých spolupracovníků v exilu po maximálně radikálním řešení tohoto problému nemohl Beneš ignorovat a postupně je akceptoval. Tento program byl zároveň nepřijatelný pro Jaksche. Jakmile pro něj však Beneš získal předběžný souhlas Britů, prakticky současně s jejich poměrně jednoznačným „oduznáním“ Mnichovské dohody, ztratil zároveň zájem o další jednání s Jakschem byt' jen o zastoupení sudetských Němců ve Státní radě (svém „osobním parlamentu“ v exilu) – kroku, který mu v očích obyvatel protektorátu a zejména odbojových kruhů mohl jen uškodit. Otázka jurisdikce na sudetskými Němci ztratila na významu, jestliže se s jejich pokračující přítomností v Československé republice po skončení války již nepočítalo.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Autor pro sepsání své práce využil dostatečné množství relevantní literatury v češtině, angličtině i němčině, jakož i důležité prameny (zejména edici *Dokumenty z historie československé politiky 1939-1943 I.*, ale i Haunerovu edici Benešových pamětí či paměti Jaromíra Smutného). Oceňuji, že většinu uvedených prací také očividně prostudoval – snad jen s výjimkou Brandesovy práce *Cesta k vyhnání 1939-1945*, již mohl vytěžit důkladněji.

Vyzdvihnout je třeba též autorův nepředpojatý přístup k dané problematice a vyvážené závěry – včetně přesvědčení, jež nabyt studiemi relevantních pramenů a literatury, totiž že Beneš vedl jednání s Jakschem především z taktických důvodů – s ohledem na postoj Britů (s. 41).

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Práce je zpracována pečlivě, napsána je kultivovaným jazykem – jen s několika gramatickými chybami („Podle Prinzovi [sic] argumentace se ale nejednalo o velkoněmecké plány...“ – s. 18; „V počáteční nesnadné pozici komplikovaly Benešovy [sic] jeho snahy o nalezení nějakého kompromisu radikální požadavky domácího odboje. – s. 41). Naopak řadu jazykových chyb lze nalézt v anglickém *Summary*. Citacím ani odkazům na literaturu nemám, co bych vytkl.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Předloženou práci pokládám za kvalitní, dobře promyšlené zpracování dodnes aktuální tematiky. Výhrady mám jen k několika dílčím soudům:

1) Na s. 15 autor uvádí, že po svém příletu do Británie v říjnu 1938 byl Beneš vyzván k politické zdrženlivosti – ovšem s odkazem na přeci jen už dost zastaralou práci Jana Křena *Do emigrace*, jež přirozeně vůbec nepracuje s britskými prameny. Snad si mohl autor dohledat příslušnou pasáž v mé práci *In the Shadow of Munich*, jež tuto epizodu, která je součástí ukřivděného českého mýtu o věčně zlých Angličanech, uvádí na pravou míru. Navíc mi tady trochu vadí autorovo uvedení druhého československého prezidenta na scénu svého textu následujícími slovy, jež postrádají jakýkoli kontext: „22. října 1938 odletěl Beneš z Kbelského letiště do Londýna.“

2) Za zjednodušující považuji následující poznámku (č. 80) na s. 27: „Na britské uznání čs. prozatímní vlády nijak nereagovali zástupci USA, kteří čs. exil zatím nepovažovali za příliš důležitý.“ Důvody byly přeci jen sofistikovanější – a snad by je kolega Romočuský mohl při obhajobě ozřejmit.

3) V souvislosti s britským uznáním čs. vlády de jure v červenci 1940 autor uvádí: „Britové si ale neodpustili zdůraznit své výhrady k již dříve sporným otázkám: teorii kontinuity, závazku ohledně budoucího uspořádání hranic a jurisdikci čs. exilových úřadů nad sudetskými Němci. Důvodem nepřijetí těchto bodů byla přetrvávající absence dohody mezi Benešem a Jakschem.“ (s. 31-32) Konstatuji, že ta ovlivňovala britský postoj výhradně k otázce jurisdikce, nikoli kontinuity a budoucích hranic Československa.

Za opravdu velmi zdařilý naopak považuji autorův třístránkový Závěr – napsaný jakoby v nejlepší tradici brandesovských *Zusammenfassungen*. Těší mě to dvojnásob proto, že jde o jedinou část autorovy práce, kterou jsem před odevzdáním nečetl. Zdá se, že s dostatečnou pílí a snahou je možné se i v poněkud improvizovaném rámci kombinovaného studia za několik let na IMS FSV UK něčemu naučit... A jistě i za to si M. Š. Romočuský zaslouží bakalářský titul.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

1) Kolega Romočuský uvádí na s. 40, že Beneš trpěl „tzv. mnichovským komplexem“. Snad by mohl vysvětlit, odkud či od koho tento termín pochází, co obnáší a zda skutečně bylo jeho projevem samotné prezidentovo úsilí o zrušení Mnichovské dohody.

2) Na s. 27 autor dále uvádí, že britské uznání československé prozatímní vlády z července 1940 doprovázely následující výhrady: „nehodlali se za žádnou cenu vázat v otázkách budoucího uspořádání československých hranic a nebyli ochotni uznat Benešovu teorii kontinuity republiky.“ Co vedlo britskou vládu k těmto striktním stanoviskům, de facto zopakovaným i o rok později při definitivním uznání československé vlády? Byla to snad nějaká protičeskoslovenská předpojatost, anebo za těmito stanovisky stála nějaká širší rozvaha?

3) V textu se na několika místech (s. 24, 25) objevuje termín „Chatham House“, ba dokonce jeho „představitel“ vydávajíc memorandum k otázce německé menšiny v ČSR. Necht' autor ozřejmí, o jakou instituci šlo a jaké byly její kompetence v rámci britského vládního systému, případně mimo něj.

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

(výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

Předkládanou práci jednoznačně a velmi rád doporučuji k obhajobě. Pokud kolega Romočuský uspokojivě zodpoví doplňující otázky, nic podle mne nebrání tomu, aby byla hodnocena známkou *výborně*.

Datum: 16. 1. 2014

Podpis:

Pozn.: Hodnocení pište k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.